

Onthaal en recreatie

2de graad A-finaliteit
II-OnRe-a

BRUSSEL

D/2024/13.758/145

Versie januari 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang met de eerste graad

In de eerste graad leerden de leerlingen al een aantal elementaire sociale en communicatieve vaardigheden. Ze leren er omgaan met ongevallen (in gesimuleerde situaties) en samenwerken aan een gemeenschappelijk resultaat. In dit leerplan wordt die basis verder uitgebreid.

2.2 Samenhang in de tweede graad

2.2.1 Samenhang binnen de studierichting Onthaal en recreatie

Veel doelen zijn 'taalgericht': samenwerking met Nederlands is aangewezen. Voor deze studierichting is er een specifiek leerplan voor Engels en Frans.

Voor het onderdeel Recreatie is er een sterke samenhang met Lichamelijke opvoeding (bewegingsgerichte activiteiten en ergonomie).

Verder zijn er linken met het GFL.

2.2.2 Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit

Voor het luik onthaal zijn er een aantal overeenkomsten met het leerplan Organisatie en logistiek. Voor het onderdeel recreatie is er samenhang met enkele doelen uit Beweging en sport.

2.2.3 Samenhang over de finaliteiten heen

Een aantal aspecten van dit leerplan komt eveneens aan bod in de studierichting Toerisme. Toch zijn er duidelijke verschillen.

2.3 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen van de basisvorming en doelen die leiden naar volgende beroepskwalificaties: BK Onthaalmedewerker en BK Recreatief Medewerker.

Het leerplan is gericht op 18 graaduren en is bestemd voor de studierichting Onthaal en recreatie A.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Onthaal en recreatie en het vormingsconcept

Het leerplan Onthaal en recreatie is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. De talige, sociale, culturele, lichamelijke en technische vormingscomponenten komen aan bod. De wegwijzers verbeelding, kwetsbaarheid en belofte, gastvrijheid, rechtvaardigheid en duurzaamheid maken er inherent deel van uit.

Talige vorming

Vorming in talen versterkt leerlingen in de kennis en het gebruik van de eigen taal en van andere talen. Ze worden hierdoor communicatief vaardiger: ze kunnen zich verstaanbaar maken in moderne vreemde talen. Ze leren op een gepaste manier formeel en informeel communiceren. De leerlingen staan open voor de meertalige wereld rondom hen en zien meertaligheid als een verrijking (*uniciteit en verbondenheid*).

Sociale vorming

De leerlingen gaan gepast in interactie met verschillende types bezoekers, zowel in minder formele recreatieve als in soms meer formele situaties bij onthaaltaken. Leerlingen leren zich inleven in de sfeer van een situatie en ernaar handelen.

Recreatieve activiteiten betekenen ongetwijfeld een verrijking voor de deelnemers. Wanneer dit negatieve effecten creëert voor de mens en het milieu, dan moet gezocht worden naar alternatieven. Bij het uitvoeren van activiteiten is er oog voor het groepsbevorderende aspect en voor wie het moeilijk heeft om in een groep te functioneren (*rechtvaardigheid/ kwetsbaarheid/duurzaamheid*).

Culturele vorming

Leerlingen ontwikkelen expressieve en creatieve mogelijkheden (*verbeelding*) en zin voor esthetiek en schoonheid. Ze leren interesse tonen voor de culturele mogelijkheden die een omgeving te bieden heeft.

Leerlingen hebben tijdens onthaalmomenten en recreatieopdrachten aandacht voor culturele activiteiten zoals muziek, sport, dans, toneel, film, tentoonstellingen ...

Om iedereen gepast te kunnen onthalen hebben leerlingen aandacht voor interculturele aspecten. Omgaan met wat eigen en wat anders is, met wat verbindt en wat onderscheidt, stelt ze in staat om bij te dragen aan een open, zinvolle, verdraagzame en duurzame samenleving (*gastvrijheid*).

Lichamelijke vorming

Leerlingen leren het belang van een correcte ergonomie en van persoonlijke hygiëne. Ze verruimen hun handvaardigheid en fijne motoriek door het uitvoeren van diverse activiteiten en zijn bereid om diverse bewegingstechnieken zelf aan te leren.

Technische vorming

Bij het ondersteunen van allerlei activiteiten is een logistieke voorbereiding cruciaal. Leerlingen leren gepast omgaan met apparatuur. Ze leren de veiligheid bewaken en het basisonderhoud van infrastructuur en materialen uit te voeren.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Doelgericht en efficiënt de taken van een onthaalmedewerker uitvoeren

De leerlingen gaan gepast in interactie met verschillende types bezoekers, zowel in de recreatieve, en dus iets minder formele context als in diverse situaties bij onthaaltaken. Interculturele vaardigheden kunnen helpen om tot een beter begrip te komen tussen de informatiegever en -vrager.

De leerlingen verwelkomen en registreren bezoekers in diverse onthaalsituaties en contexten en voeren eenvoudige administratieve handelingen uit. Ze richten de onthaalruimte in en kunnen hier, afhankelijk van

de context, eerder gericht zijn op het formele of eerder op het creatieve. Om de nodige informatie aan het onthaal te kunnen geven verwerven en verwerken ze de nodige bedrijfsgebonden informatie.

Doelgericht recreatieve activiteiten ondersteunen

De leerlingen maken in de loop van de tweede graad kennis met diverse activiteiten en doelgroepen. In de eerste plaats komen eenvoudige en niet gecombineerde situaties aan bod. De eerste stappen in het ondersteunen van een activiteit worden gezet: ze bereiden een aantal aspecten voor vanuit een opdracht en/of een draaiboek. Een logistieke voorbereiding is cruciaal: ze zetten materialen en apparatuur klaar en zorgen voor het basisonderhoud ervan. Bij het helpen uitvoeren van activiteiten gaat veel aandacht naar de eigen veiligheid en die van de deelnemers en naar ergonomisch handelen.

Doeltreffend communiceren in de context van onthaal en recreatie

Bij de communicatie leren leerlingen zich aanpassen aan het doel van de opdracht en aan de doelgroep. Ze leren hun houding en communicatie aanpassen, zowel in formele als minder formele situaties. Ze handelen klantvriendelijk en leren hun stem correct gebruiken.

3.3 Opbouw

Dit leerplan bestaat uit twee onderdelen: onthaal en recreatie.

- Onthaal:
 - aspecten van onthaalfuncties;
 - onthaal van bezoekers;
 - informatie aan bezoekers;
 - inrichting van de onthaalruimte.
- Recreatie:
 - de recreatieve sector;
 - voorbereiding van activiteiten;
 - apparatuur en infrastructuur;
 - ondersteuning van activiteiten.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang met de eerste graad

In de eerste graad leren de leerlingen al een aantal elementaire sociale en communicatieve vaardigheden. Ze leren er omgaan met ongevallen (in gesimuleerde situaties) en samenwerken aan een gemeenschappelijk resultaat. In dit leerplan wordt die basis verder uitgebreid.

3.4.2 Samenhang in de tweede graad

- Taalvakken, m.n. communicatieve vaardigheden. Overleg met de collega Nederlands is aangewezen. Ook met Frans/Engels kan overleg soms mogelijkheden bieden, hoewel er in de tweede graad nog geen linken worden gelegd.
- Toerisme: zowel de context als de breedte van de taken zijn verschillend: de informatie die de leerlingen in Onthaal en recreatie zullen leren geven beperkt zich tot bedrijfsgebonden informatie.

Verder betreft het uitvoeren en begeleiden van vrijetijdsactiviteiten; in de studierichting Toerisme komt vooral het begeleiden van uitstappen en reizen aan bod.

- Voor het luik onthaal zijn er een aantal overeenkomsten met het leerplan Organisatie en logistiek. Voor het onderdeel recreatie is er samenhang met enkele doelen uit Beweging en sport.
- Maatschappelijke vorming:
 - [duurzame ontwikkelingsdoelen](#);
 - [geografische hulpbronnen](#) en [GIS-viewers](#).

3.4.3 Samenhang met de derde graad

Vanuit de tweede graad Onthaal en recreatie stromen de meeste leerlingen door naar de derde graad Onthaal en recreatie, waar de nadruk meer op reële situaties in professionele contexten zal liggen. In de tweede graad wordt dit voorbereid vanuit eenvoudige en gesimuleerde situaties.

3.5 Aandachtspunten

De leerplandoelen worden zodanig aangeboden dat theorie en praktijk als één geheel ervaren worden. De leerlingen zullen op die manier de overgang naar de realiteit van het werkveld goed kunnen maken. Voor leerplandoelen die leiden naar een beroepskwalificatie gaan we in de tweede graad uit van eenvoudige situaties of situaties waarin leerlingen vaardigheden volgens richtlijnen en onder begeleiding toepassen. De leerplandoelen stellen geen volgorde van werken voor. Er kan aan verschillende doelen tegelijk gewerkt worden gedurende een project, een uitstap of een oefening over de verschillende vak onderdelen heen. Het is belangrijk dat de leraren van de verschillende onderdelen en leraren van vakken die aanverwante doelen realiseren regelmatig overleggen. De doelen zijn vaak met elkaar verweven en kunnen bij bepaalde thema's samen aangepakt worden.

contexten

Alle doelen kunnen worden bekeken vanuit zowel het perspectief van commerciële bedrijven als vanuit non-profitorganisaties. Je kan vertrekken vanuit de recreatieve sector maar ook daarbuiten onthaaltaken uitvoeren.

Er wordt vooral gewerkt vanuit de visie van een concrete organisatie, in functie van een concrete opdracht en volgens richtlijnen. Dit werken aan de doelen zal meestal binnen de schoolcontext of in een gesimuleerde omgeving gebeuren. In de doelen spreken we over 'bezoekers'. Dit is ruim en kan zowel gaan over klanten, gasten, recreanten ...

Voor alle recreatieve activiteiten gaan we uit van eenvoudige contexten en activiteiten die onder begeleiding plaatsvinden. Dat betekent dat we uitgaan van kortlopende activiteiten in de schoolomgeving, met beperkte infrastructuur en courante materialen voor niet-complexe doelgroepen. De leerlingen werken steeds volgens richtlijnen.

Leerlijnen

Leerlingen halen hun motivatie voornamelijk uit het zelf beleven en uitvoeren van taken. Ze leren al doende. Taken die ze met succes uitvoeren, geven hen het nodige zelfvertrouwen om een volgende, iets complexere taak aan te vatten. De meeste doelen kunnen gerealiseerd worden via een leerproces waarbij de leerlingen stap voor stap leren, groeien in zelfstandigheid en ervaren hoe ze de verschillende taken tot een goed einde kunnen brengen.

Uitstappen

Wanneer je met de leerlingen een uitstap organiseert is het goed dat dit zo efficiënt mogelijk gebeurt en dat er, indien mogelijk, zowel aandacht gaat naar het luik onthaal als naar het luik recreatie. Om kostenbesparend te werken kies je zoveel mogelijk uitstappen in de omgeving van de school en maak je

zoveel mogelijk gebruik van openbaar vervoer, fiets of wandelen. Dat biedt meteen ook leeropportunities voor het begeleiden van groepen in het verkeer.

ICT-vaardigheden zijn belangrijk bij onthaal en bij recreatie: waar in de professionele wereld met ICT gewerkt wordt (registratie, planning, overleg, rapportering ...) wordt ook met de leerlingen gewerkt met digitale documenten/mededelingen ... Dat kan zowel zakelijk als creatief ingevuld worden. Je kan die aspecten in de tweede graad voldoende inoefenen met standaard software.

Generiek competenties

Om de beroepsgerichte vorming in de A-finaliteit effectief te realiseren, is het van belang dat leerlingen een aantal generieke competenties verwerven. Ze fungeren als onderbouw voor de beroepsgerichte vorming, ze zijn de voorwaarde om die vorming te kunnen realiseren. In sommige gevallen worden die generieke competenties in het leerplan binnen specifieke doelen uitgediept of geconcretiseerd, maar in alle gevallen is het belangrijk dat je er als leraar en lerarenteam oog voor hebt. Je vindt die generieke onderbouwende competenties bij LPD 1 in de eerste rubriek.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen handelen

- **kwaliteitsbewust;**
- **economisch en duurzaam;**
- **ergonomisch en hygiënisch.**

Wenk: Na het uitvoeren van een opdracht is het goed om de leerlingen te laten reflecteren over hun eigen handelen (LPD 5, 9, 21).

Wenk: Je besteedt voldoende aandacht aan hygiëne vanuit je eigen voorkomen (LPD 2+), de locatie waar wordt gewerkt (LPD 12,18) en bij het eventuele bedienen van hapjes en drankjes (LPD 5, 18).

Wenk: Ergonomie: bij het onthaal en bij het aanleren van technieken voor lichaamsexpressie (LPD 16), hef- en tiltechnieken (LPD 17).

Wenk: Veiligheid komt onder andere aan bod in LPD 12, 17, 18, 19

Wenk: Je kan de leerlingen erop wijzen dat er vaak mogelijkheden zijn om zaken goedkoper of duurzamer geregeld te krijgen. Zo kan je checken wat deelnemers

zelf al hebben (LPD 14), of kunnen ze gebruikte middelen en materialen recycleren (LPD K5), het vermijden van het kopen van wegwerpartikelen (LPD 17)

4.1 Onthaal

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

4.1.1 Aspecten van onthaalfuncties

LPD 2 + De leerlingen illustreren aspecten van diverse onthaalsituaties:

- **locatie en opstelling van het onthaal;**
- **taken, communicatie, houding en voorkomen van de onthaalmedewerker;**
- **diversiteit aan bezoekers.**

Wenk: Je kan vertrekken vanuit eigen ervaringen van de jongeren: onthaal van de school, bij de dokter/ziekenhuis, vestiaire, sportclub, supermarkt, recreatieparken, onthaaldagen van verenigingen, events ...

Wenk: De leerlingen maken kennis met de competenties van een onthaalmedewerker aan de hand van voorbeelden en observatie van concrete situaties, ook via filmpjes.

Wenk: Communicatief is er aandacht voor verbaal en non-verbaal, en beleefd en onbeleefd gedrag, assertiviteit en eventueel agressiviteit, het belang van een eerste indruk, een correcte houding, gepaste kledij en een goede lichaamshygiëne.

Wenk: Je kan de leerlingen een individuele observatie-opdracht geven in de loop van het jaar; geef de leerlingen hiervoor voldoende tijd en geef, indien nodig, enkele tips mee.

Wenk: De typologie van bezoekers kan inspirerend zijn. Het is niet de bedoeling om in de tweede graad alle types mee te nemen.

LPD 3 De leerlingen vergelijken diverse bedrijfs- en organisatieculturen met inbegrip van huisstijl, organigram en bedrijfsgebonden procedures.

Wenk: Het is belangrijk dat leerlingen de hiërarchische lijn leren respecteren a.d.h.v. voorbeelden zoals

- tot wie richt ik me met mijn vragen; (wie mag ik storen ...)?
- van wie krijg ik orders/instructies?
- welke rol heb ik binnen het team?

Je kan hiervoor vertrekken van de structuur van de school: al van in de eerste graad hebben de leerlingen kennis gemaakt met heel wat school gebonden procedures. Ook het werken met het digitaal leerplatform is gekoppeld aan een aantal procedures.

Wenk: De belangrijkste afdelingen/diensten kan je bekijken vanuit een voorbeeld van een groot bedrijf. Hier kunnen de verschillen aan bod komen tussen bv.

commerciële bedrijven en non-profitorganisaties en dan de verschillen met kleine bedrijven.

Wenk: Organisatiecultuur: een basiskennis is voldoende. Hiervoor kan je uiteenlopende voorbeelden in de leefwereld van de leerlingen naast elkaar plaatsen, bv. school tegenover sportclub/jeugdbeweging, fastfoodrestaurant tegenover een restaurant met bediening aan tafel.

Wenk: Procedures: werken met voor de leerlingen relevante voorbeelden zoals:

- stappenplannen bij het werken met een elektronisch leerplatform;
- procedure bij afwezigheden;
- incheckprocedure;
- postbehandeling in de school;
- aanmelden/registreren;
- evacuatieprocedure.

De huisstijl van elke organisatie is anders. Je kan met bekende voorbeelden aantonen hoe je rekening moet houden met de kwaliteitseisen en de richtlijnen van een organisatie. Bv. eerst binnen de school de huisstijl bekijken en dan vergelijken binnen de scholengemeenschap.

LPD 4 De leerlingen illustreren interculturele verschillen van diverse doelgroepen aan de hand van praktijkvoorbeelden van communicatie.

Samenhang tweede graad: II-Toe-da LPD 7+; II-PuRe-da 6+

Wenk: Je kan focussen op situaties die met onthaaltaken te maken hebben.

Wenk: Je vertrekt best van de diversiteit binnen de klasgroep zelf en wendt die diversiteit positief aan. Je kan aandacht besteden aan onthalen in verschillende culturen/regio's/landen, de eetcultuur ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor verschillen in verbale en non-verbale communicatie (bv. Nederland/België; jongerengroepen/gender ...).

4.1.2 Bezoekers onthalen

LPD 5 De leerlingen verwelkomen, helpen en nemen afscheid van bezoekers en houden rekening met:

- principes van klantvriendelijkheid;
- regels voor het onthaal;
- typologie van klanten, bezoekers of consumenten;
- passende communicatietechnieken (met inbegrip van zakelijke omgangsvormen).

Samenhang tweede graad: II- OrLo-a LPD 6; II-Toe-da LPD 6; II-PuRe-a LPD 4

1ste graad: In de eerste graad komen een aantal attitudes en vaardigheden al aan bod.

- Op een respectvolle omgaan met elkaar en empathie tonen;
- Inzicht in de samenhang tussen gevoelens, gedachten en gedrag;

- Aanvaardbaar verbaal en non-verbaal gedrag stellen in formele en informele situaties;
- Grenzen stellen en bewaken;
- Feedback geven bij een gebeurtenis;
- Hanteren van sociale rollen zoals hulp bieden, zich present stellen, zich discreet opstellen, opkomen voor zichzelf, leiding geven ...;
- Inzetten van strategieën (communicatie in het Nederlands).

Wenk: De volgende aspecten kunnen bij dit doel worden meegenomen:

- de regels voor het onthaal/ bedrijfsgebonden procedures (voorbeelden);
- principes van [klantvriendelijkheid](#);
- vlot contact (durven) leggen met verschillende mensen;
- zichzelf voorstellen;
- bezoekers identificeren;
- bezoekers doorverwijzen naar nabije plaatsen;
- een hapje/drankje klaarzetten of opdienen;
- folders/flyers/infomappen/plannetjes/attenties ... uitdelen;
- proactief handelen.

Wenk: Leerlingen leren zich aanpassen aan de doelgroep. De typologie van bezoekers kan inspirerend zijn. Het is niet de bedoeling om in de tweede graad alle types mee te nemen. Werk met de 'gemakkelijkste' doelgroepen.

Wenk: [Klantvriendelijkheid](#): hier wordt het begrip 'klant' ruim gezien: klanten, bezoekers, gasten, recreanten ... De leerlingen leren om zich flexibel en constructief op te stellen.

Wenk: Communicatie: aandacht voor verbale en non-verbale communicatie. Je kan de leerlingen attent maken op het effect van actief luisteren: door te letten op het non-verbale gedrag van bezoekers kan men inschatten hoe men de bezoeker kan benaderen. Laat ook aandacht besteden aan het nemen van afscheid: het laatste contact laat een bepaalde indruk na ... Geef leerlingen kansen om te oefenen in het leren aanspreken van mensen en daarbij de durf ontwikkelen om naar bezoekers toe te stappen.

Wenk: Bij het voorzien van hapjes/drankjes wijs je op het belang van hygiëne: [HACCP](#) (zie ook recreatie LPD 18).

Wenk: De leerlingen leren om taakverdeling en afspraken te respecteren. Besteed voldoende aandacht aan het efficiënt samenwerken met medeleerlingen. Efficiënte samenwerking kan enkel indien ook de sfeer tijdens de opdracht goed zit. Na het uitvoeren van opdracht is het goed de leerlingen te laten reflecteren over hun eigen handelen: wat deed ik goed, wat deed ik minder goed en wat kan ik de volgende keer anders doen (zie LPD 21)?

LPD 6 De leerlingen registreren bezoekers met behulp van courante formulieren.

Samenhang tweede graad: Registreren (II-OrLo-a LPD 6)

Wenk: Courante formulieren zijn bv. aanwezigheidslijsten, badges, indeling van groepen, eigen leerlingenfiche, logboek ... Voor digitale registratie maak je best gebruik van courante kantoorsoftware. Laat bij voorkeur eerst het manuele aan bod komen en het digitaal registreren pas in het vierde jaar. De leerlingen vullen de courante

persoonsgegevens zelf in of laten relevante gegevens door de bezoekers zelf invullen. Om bezoekers te helpen leren de leerlingen de juiste vragen stellen en goed luisteren naar de antwoorden. Je kan verder bouwen op een aantal tekstverwerkingsmogelijkheden die in de eerste graad al werden verkend.

Wenk: Met betrekking tot spelling is het belangrijk dat leerlingen namen correct kunnen spellen (in het Nederlands), spellingcontrole toepassen en eventueel externe hulpmiddelen aanwenden en leesbaar schrijven, al dan niet in drukletters. Je kan NBN-normen laten toepassen indien noodzakelijk: naam, adressen, telefoonnummers en e-mail.

Wenk: Je kan de leerlingen ook leren werken met QR-codes, deelnemers tellen, turven of aanwezigheden afvinken ... De leerlingen leren eveneens de belangrijkste principes van de privacywetgeving kennen en kunnen die verantwoord toepassen.

LPD K1 De leerlingen selecteren relevante informatie uit een toegangsbewijs en grondplan.

Wenk: Voorbeelden van relevante informatie: jaartal bij lidkaarten, datum en uur van voorstellingen, nummer van zaal/plaats, naam, kleuren, logo's, juiste betaalcategorie, tijdslot ...

Wenk: Geef leerlingen voldoende voorbeelden en oefeningen om een grondplan te leren lezen. Het lezen van een grondplan kan dienen als de basis van toezicht op veiligheid: wat kan/mag op een bepaalde locatie, wel of niet. Bv. evacuatieplan: waar bevinden zich verzorgingslokaal/brandblusapparaten/brandhaspels/verzamelplaats en evacuatiweg ...?

Wenk: Je kan de leerlingen het grondplan van de locatie waar de activiteit plaats vindt op voorhand laten doornemen en hen laten oefenen op aanwijzingen. Bv. voorstellingen met genummerde plaatsen, verschillende zalen, te volgen routes ... (zie ook LPD 2: bedrijfsgebonden procedures)

Wenk: Dit doel is een voorbereiding op het effectief controleren van toegang en aanwezigheid op het terrein/de lokalen van de organisatie. Je kan hier al de basiskennis van systemen om de toegang te controleren aan bod laten komen.

4.1.3 Bezoekers informeren

LPD 7 De leerlingen raadplegen bronnen en zetten geschikte zoekstrategieën in om informatie te verwerven over het aanbod en de activiteiten van bedrijven en organisaties.

Wenk: De informatie gaat in de eerste plaats over de eigen organisatie en de nabije omgeving. De leerlingen gebruiken daartoe het betrokken organigram. Je kan leerlingen informatie laten verwerven over diensten en personen, locaties en bereikbaarheid of procedures:

- Voor de bereikbaarheid gebruiken leerlingen kaartmateriaal en digitale bronnen zoals De Lijn, NMBS, routeplanners, geografische hulpbronnen ...
- Procedures: EHBO-procedures, evacuatieprocedures, wat als ...

Wenk: In de eerste graad leren de leerlingen het gebruik van een aantal zoekstrategieën.

Je kan daarop verder bouwen.

Wenk: Dit leerplandoel kan je behandelen in samenhang met LPD 8 en 9.

LPD 8 De leerlingen selecteren informatie in functie van een concrete opdracht.

Wenk: Voorbeeld: infodag op school: leerlingen halen uit de infobrochure de nodige info voor het onthaal.

Wenk: Dit leerplandoel kan je behandelen in samenhang met LPD 7 en 9.

LPD 9 De leerlingen geven aan het onthaal de nodige informatie aan bezoekers over de eigen organisatie en verwijzen hen indien nodig door.

Samenhang tweede graad: Informeren (II- OrLo-a LPD 7)

Wenk: Je kan hierbij vertrekken van eenvoudige standaardsituaties waarbij sociale en communicatieve vaardigheden voldoende aan bod komen. Je kan hier ook de principes van klantvriendelijkheid meenemen (zie ook LPD 5).

Wenk: Voorbeeld van onthaal: op de infodag op school geven de leerlingen de geselecteerde info aan de bezoekers, delen badges uit, verwijzen door ... Het eventueel meegeven van de juiste folders/documenten ... hoort hier ook bij.

Wenk: Na het uitvoeren van opdracht is het goed de leerlingen te laten reflecteren over hun eigen handelen: wat deed ik goed, wat deed ik minder goed en wat kan ik de volgende keer anders doen (zie LPD 25)?

Wenk: Dit leerplandoel kan je behandelen in samenhang met LPD 7 en 8.

LPD 10 De leerlingen voeren eenvoudige administratieve taken uit met behulp van kantoorsoftware.

Wenk: Het kan gaan om post sorteren en verdelen, werken met een kopieerapparaat, documenten sorteren, korte nota's maken voor collega's/bezoekers, badges klaarmaken, eenvoudige uitnodigingen verzorgen, broodjesbestellingen organiseren.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan het inoefenen van alfabetisch rangschikken.

Wenk: Je kan leerlingen leren om tekorten, onregelmatigheden bij defecten, veiligheidsproblemen ... te signaleren.

4.1.4 De onthaalruimte inrichten

LPD 11 De leerlingen maken decoraties en boodschappen volgens thema.

Wenk: Mogelijke boodschappen: badges, affiches, mededelingen ...

Wenk: Je kan het best de digitale vaardigheden van de leerlingen benutten om de professionaliteit van de mededelingen te verhogen waarbij aandacht is voor huisstijl en procedures.

Wenk: Er is samenhang met LPD K4 (Recreatie).

LPD 12 De leerlingen richten een kleine onthaalruimte in volgens richtlijnen en plaatsen de nodige informatie.

Wenk: Je kan bij dit doel aandacht besteden aan de volgende elementen:

- materialen reserveren;
- voorraden op peil houden;
- tekorten tijdig melden;
- apparatuur installeren en werking ervan controleren;
- in het nodige onderhoud voorzien.

Wenk: De leerlingen verzamelen en verdelen promotiematerialen (bv. goodiebags samenstellen en controleren), sorteren chronologisch en alfabetisch documenten (bv. badges, zie LPD 10) en tonen verantwoordelijkheidszin (goede voorbereiding, niet last-minute werken, timing respecteren, zorg voor bv. sleutels, opbergen, afsluiten ...).

Wenk: Laat de bevestiging en plaatsing van materialen op de meest passende wijze gebeuren; laat de leerlingen ook kennismaken met enkele nieuwe of professionele technieken.

Wenk: Bij het onderhoud worden de hygiëne, veiligheids- en milieuvoorschriften steeds gevolgd. Onderhoud komt eveneens aan bod in LPD 18.

4.2 Recreatie

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

4.2.1 De recreatieve sector

LPD 13 + De leerlingen vergelijken regionaal diverse types recreatiebedrijven en recreatievormen.

Wenk: Het is goed om bij de start aandacht te besteden aan de begripsomschrijving: recreatie, toerisme, animatie, ontspanning ...

Wenk: In de loop van de tweede graad maken de leerlingen kennis met de verschillende types recreatiebedrijven en de belangrijkste vormen van recreatie. Het is niet nodig om met een theoretisch overzicht van start te gaan. Deze leerlingen zullen vooral leren vanuit praktijkervaringen. Waar mogelijk gaan leerlingen in de omgeving van de school diverse recreatiebedrijven bezoeken. Op die manier wordt hun kennis van de sector geleidelijk aan opgebouwd.

LPD K2 De leerlingen verbinden recreatieve activiteiten met diverse types recreatiebedrijven en recreatievormen.

Wenk: Door de observaties ter plaatse in recreatiebedrijven maken de leerlingen kennis met diverse activiteiten. Van daaruit kan je aanvullende, vergelijkbare bedrijven en activiteiten aan bod brengen.

Wenk: Je werkt best met concrete voorbeelden: bij een bezoek aan een recreatiebedrijf besteed je voldoende aandacht aan de diverse mogelijkheden binnen dat bedrijf.

Waar mogelijk kunnen leerlingen ook effectief al van een aantal activiteiten proeven.

LPD K3 De leerlingen typeren diverse doelgroepen vanuit voorbeelden van recreatieve activiteiten volgens leeftijd, groepssamenstelling en verwachtingen van de bezoeker.

Wenk: Vanuit observatie en het uitvoeren van een activiteit kunnen de leerlingen afleiden welke mogelijkheden en beperkingen een bepaalde doelgroep heeft. Zo kunnen ze geschikte activiteiten koppelen aan de juiste doelgroep. Een minimale kennis van de ontwikkeling van een kind is noodzakelijk om leeftijdsgebonden een passende activiteit uit te werken (zie ook LPD 19).

Wenk: Je kan leerlingen een activiteit van de derde graad laten observeren of laten helpen bij de uitvoering van een dergelijke activiteit.

Wenk: Je kan vertrekken van bekende en zeer courante voorbeelden en daarna, bij uitbreiding, minder courante doelgroepen aan bod te laten komen. Dat kon volgens:

- leeftijd: eigen leeftijdsgenoten, kleuters, kinderen, senioren ... Denk ruimer dan de clichés;
- samenstelling van de groep: kleine en grote groepen, groepen met bekenden/onbekenden, gender, toeristen, groepen die verplicht/vrijwillig deelnemen ...;
- verwachtingen: interesse, cultuur, shopping, teambuilding, gezondheid, uitdaging, plezier ...

Je hoeft geen volledigheid na te streven; complexere doelgroepen komen pas in de derde graad aan bod.

4.2.2 Activiteiten voorbereiden

LPD 14 De leerlingen bereiden aspecten uit een draaiboek voor.

Wenk: Het lezen van aspecten uit een eenvoudig draaiboek verdient voldoende aandacht. Leerlingen leren voor hen relevante zaken selecteren uit het draaiboek en correct aanduiden of overnemen in hun individueel overzicht.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor aspecten uit het draaiboek zoals taakverdeling en afspraken, reservaties van lokalen, materialen en middelen of de uitrusting van deelnemers.

- Bij reservaties van lokalen, materialen en middelen (zie ook LPD21) kan je aandacht hebben voor de groep (aantal, leeftijd), de voldoende grootte van locaties, de tijdigheid van de reservatie, de controle van materiaal en eventuele aanvulling ervan, de selectie van het materiaal, onvoorziene omstandigheden (bv. fietsherstel materiaal bij een fietstocht). Het is goed om te checken wat de deelnemers zelf hebben; zo kunnen kosten worden bespaard, bv. voor wie een abonnement heeft, hoeft geen ticket gekocht te worden.

- De uitrusting betreft alle middelen die een deelnemer nodig heeft om een activiteit te kunnen uitvoeren en maak je een onderscheid tussen wat de deelnemers zelf moeten meebrengen en wat de organisatie zelf voorziet:
 - wat de deelnemers zelf moeten meebrengen: passende kledij en schoenen, reservekledij, tennisracket, fiets, zonnecrème, eten en drinken, eigen materiaal ...;
 - wat door de organisatie wordt voorzien: fluohesjes, tennisracket, eten en drinken, helmen, opbergvoorziening, sanitair, fietsen, naamkaartjes, spelmateriaal

LPD 15 De leerlingen begeleiden bezoekers naar een locatie of bestemming.

Samenhang tweede graad: II-MaVo-a LPD 10

Wenk: De leerlingen kunnen voor eenvoudige verplaatsingen (niet gecombineerd) de nodige informatie opzoeken zoals voor uurregeling bus of trein, voor tijdsbesteding fietsrit of wandeling of voor veilige route. De leerlingen kunnen gebruikmaken van [geografische hulpbronnen](#) (MaVo LPD 10).

Wenk: De leerlingen leren ook de tijd voor en na meerekenen, bv. vooraf je verplaatsing te voet meetellen, trein/bus niet te nipt plannen ... I.v.m. stiptheid en attitude is het goed dat er rekening gehouden wordt met externe en soms onvoorziene omstandigheden. Leerlingen leren zich flexibel en constructief opstellen.

Wenk: Bij gebruik van [GIS-viewers](#) (MaVo LPD 10) kan je dit eenvoudig en beperkt houden.

LPD K4 De leerlingen ontwerpen [communicatieproducten](#) voor activiteiten in functie van een concrete opdracht.

Wenk: Het is belangrijk dat de leerlingen bij het ontwerpen hun creatieve mogelijkheden kunnen ontwikkelen. Dat gebeurt in verschillende stappen waarbij de eerste opdrachten eerder uitvoerende taken zijn met veel ondersteuning.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het effect van het format van de boodschap aan de hand van concrete communicatieproducten zoals affiches, flyers, displays, informatieborden of uitnodigingen.

Wenk: Waar het kan, werken de leerlingen met ICT-middelen om voldoende professioneel over te komen. Klassieke werkvormen zoals verven, knutselen, tekenen kunnen eveneens aan bod komen. Je kan de talenten van leerlingen volop aanspreken.

Wenk: De richtlijnen van de organisatie kunnen handelen over kwaliteitseisen, huisstijl, grafische opmaak ... De leerlingen ontwikkelen de attitude om kwaliteitsvol te werken: geen onvolledige of slordig afgewerkte producten.

Wenk: Dit leerplandoel heeft een samenhang met LPD 11 (Onthaal).

LPD K5 De leerlingen ontwerpen spelmateriaal aan de hand van kosteloos of duurzaam materiaal in functie van de geplande activiteiten.

- Wenk: Bij het ontwikkelen van spelmateriaal gaat voldoende aandacht naar de context, leeftijd en niveau van de doelgroep, duurzaamheid en multifunctionaliteit.
- Wenk: Het is belangrijk dat de leerlingen bij het ontwerpen hun creatieve mogelijkheden kunnen ontwikkelen. Dat gebeurt in verschillende stappen waarbij de eerste opdrachten eerder uitvoerende taken zijn met veel ondersteuning. Je kan voorbeelden en tips, alternatieve mogelijkheden en voorstellen voor materialen meegeven. Het is goed dat de leerlingen tips krijgen hoe ze dit materiaal kunnen verzamelen, thuis, op school, elders... Zo ervaren ze ook de waarde van herbruikbare materialen.
- Wenk: Bij noodzakelijk aankoop van materiaal kan je op zoek gaan naar het beste materiaal prijs/kwaliteit. Dit betekent dat je niet het goedkoopste kiest maar wel het meest duurzame. Je kiest uiteraard enkel wat echt nodig is en stelt geen hogere eisen met een hogere kostprijs (bv. geen dik kleurpapier als dun wit papier ook kan). Vermijd het aankopen van wegwerpmateriaal.
- Wenk: Op basis van huis-, tuin- en keukenmateriaal kunnen leerlingen zelf een aantal knutselmaterialen maken zoals lijm, speelklei, kinetisch zand ...
- Wenk: Leerlingen kunnen op zoek gaan naar gepaste opdrachten op internet of via andere informatiebronnen. Wat ze opgezocht hebben gebruiken ze als inspiratie om zelf aan de slag te gaan. Het is niet de bedoeling dat ze gewoon kopiëren wat ze vinden. Je kan dit doel in samenhang met LPD 22 realiseren (ontwerpen van een oplossing voor een probleem of uitdaging).

LPD K6 De leerlingen illustreren hoe de begeleiding van activiteiten wordt afgestemd op de ontwikkeling van het kind.

Samenhang tweede graad: II-Spo-a LPD 25 en 28

- Wenk: Met kinderen bedoelen we kinderen van minder moeilijke doelgroepen tot 12 jaar. Je kan hier ook de inzichten die in LPD K3 al aan bod kwamen meenemen. Je kan aandacht hebben voor de cognitieve ontwikkeling, taalontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling en de fysieke en motorische ontwikkeling.
- Wenk: Leerlingen gaan vooraf op zoek naar mogelijke afstemming met de doelgroep: wie zijn ze, wat weten ze, wat kunnen ze, hoe functioneren ze?
- Voorbeelden:
- vertrekken van kindertekeningen, filmmateriaal, observaties;
 - vertrekken vanuit gezelschapspelletjes (vermelde leeftijdscategorie), kinderboeken, welk speelgoed voor welke leeftijd ...;
 - gericht observeren in de basisschool.
- Wenk: De leerlingen leren hun taalgebruik afstemmen op de doelgroep waar ze mee werken. Dit zowel naar inhoud als naar vorm.
- Wenk: Dit doel staat niet los van LPD 20: bij het begeleiden van een activiteit met kinderen passen de leerlingen zich aan deze inzichten aan.

LPD 16 De leerlingen oefenen diverse ontspanningsactiviteiten in en hanteren

- **spel- en groepsdidactiek;**

- **technieken van handvaardigheid en voor lichaamsexpressie.**

Wenk: Hier gaat het erom diverse sportieve en muzische activiteiten zelf eerst onder de knie te krijgen. Dan pas kunnen leerlingen dit ook met deelnemers gaan uitvoeren. Aandacht voor [groepsdynamiek](#).

Wenk: Bij het inoefenen besteed je voldoende aandacht aan enthousiasme, effect van valsspelen, beloning, competitie, luisteren, herhaling, verbale en non-verbale communicatie ...

[Groepsdidactiek](#): betrokkenheid, afwisseling in werkvormen en duidelijke structuur.

[Spelddidactiek](#): spelregels voor enkele spel- en sportieve activiteiten zelf kennen om dat dan te kunnen toepassen.

Technieken van handvaardigheid: knippen, schilderen, schroeven ...

Wenk: De begeleider besteedt voldoende aandacht aan de sfeer bij een activiteit, zowel door het inleven en inkleden in een thema zoals een inleidend verhaal, aangepaste verlichting, muziek, kostuum, attributen ...

Wenk: Bij dit inoefenen kan ook aandacht gaan naar 'wat doen bij onverwachte blessures'. Het is goed dat een aantal basiscompetenties hier aan bod komen om de meeste risico's te beperken. Bv. eerst uitwassen, welke pleisters te gebruiken, bij ernstiger verwondingen de persoon niet verplaatsen en een verantwoordelijke meteen verwittigen op de juiste manier en met de nodige informatie. Ergonomie kan ook aandacht krijgen.

Wenk: Het inoefenen kan binnen de klasgroep gebeuren of als deelnemer bij een andere groep (bv. mee deelnemen of observeren wanneer de derde graad een activiteit gaat uitvoeren bij senioren; dit kan naar het einde van de tweede graad evolueren tot het helpen bij de uitvoering).

Wenk: Je besteedt voldoende aandacht aan het efficiënt samenwerken met medeleerlingen. Efficiënte samenwerking kan enkel indien ook de sfeer tijdens de opdracht goed zit. Hier kan aan gewerkt worden.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan evaluatiemomenten bij het inoefenen: wat is goed gelopen? Waren de instructies duidelijk? Is de timing oké (procesevaluatie; zie ook LPD 21)

4.2.3 Apparatuur en infrastructuur

LPD 17 De leerlingen zetten materiaal en audiovisuele apparatuur klaar, sluiten ze aan en testen ze volgens een draaiboek, rekening houdend met veiligheid.

Wenk: Veiligheid:

- ergonomisch werken: hef- en tiltechnieken;
- werken met gekeurd materiaal (preventieadviseur raadplegen);
- alle materialen op voorhand checken op goede werking en veiligheid;
- elektrische installaties volgens de voorschriften behandelen; de juiste kabels en stekkers gebruiken; eerst toestel uitzetten, dan pas stekker uittrekken ...;

- bij het plaatsen van materialen steeds de locatie veilig houden: de kabels mogen niet hinderen, geen vloeistoffen in de buurt van elektriciteit ...;
- vooraf eerst visueel controleren en dan alles testen op goede werking en volledigheid.

Wenk: Leerlingen leren de gepaste apparatuur en de nodige materialen inzetten in functie van het doel en de beschikbaarheid (LPD 16: draaiboek). Gezien de snelle evoluties is het wenselijk dat ook nieuwe trends/apparatuur toegepast kunnen worden (eventueel buiten de school).

Wenk: Leerlingen zoeken steeds de meest duurzame oplossing, bv. zoeken naar duurzame alternatieven; indien mogelijk het kopen van wegwerpartikelen vermijden.

Wenk: Leerlingen leren effecten/nood aan onderhoud melden bij de juiste persoon/instantie.

LPD 18 De leerlingen voeren voor en na de activiteit basisonderhoud en kleine herstellingen uit volgens richtlijnen.

Wenk: Kleine herstellingen: het materiaal terug in orde maken voor volgend gebruik. Verschillende technieken van handvaardigheid worden hiertoe toegepast (bv. knippen, schilderen, schroeven...).

Wenk: Gebruik van het juiste handgereedschap. Leerlingen houden zich aan het onderhouds- en richtlijnenplan bij het gebruik van handgereedschap (scharen, sleutel, tang, zaag, schroevendraaier, hamer, verfborstels ...).

Wenk: In het kader van duurzaamheid leren de leerlingen zorg dragen voor alle materialen en middelen. In de mate van het mogelijke hergebruiken ze en herstellen ze i.p.v. weggooien. Ze sorteren ook afval. De attitude om een locatie steeds netjes achter te laten wordt bij elke activiteit meegenomen. Dit is een (collectieve) verantwoordelijkheid van de leerling(en). Alles wordt op orde gezet, opgeruimd en indien nodig moet er geïmproviseren worden.

Wenk: Indien voedsel of drank aanwezig is, ziet de leraar erop toe dat de hygiëne en de belangrijkste HACCP-regels opgevolgd worden in functie van de toepassing. De preventieadviseur kan hier eventueel bij helpen.

Wenk: Het reinigen van materialen en lokalen gebeurt met de daartoe bestemde producten. De juiste producten en materialen worden gekozen in functie van doel en duurzaamheid en veiligheid. De leerlingen kennen de mogelijke risico's van de gebruikte producten en handelen daarnaar in functie van de gebruiksaanwijzingen.

4.2.4 Activiteiten ondersteunen

LPD 19 De leerlingen zorgen volgens richtlijnen voor de veiligheid van zichzelf en van de deelnemers.

Samenhang tweede graad: II-Spo-a LPD 30

Wenk: Het draaiboek zal de noodzakelijke informatie hiervoor bevatten. De relevante

elementen daaruit worden hier toegepast (ook LPD 16).

Wenk: Het soort activiteit zal bepalend zijn voor de procedures en de richtlijnen:

- persoonlijke beschermingsmiddelen en ergonomie,
- aangepaste kledij i.v.m. veiligheid en comfort,
- evacuatieplan,
- veiligheidssystemen,
- locatie- en omgevingscontrole.

Wenk: Kledij: bv. handschoenen bij het schaatsen, stevige stapschoenen bij wandelen in ruwe gebieden, haarkapjes bij gebruik van voedsel, warme en waterdichte kledij bij buitenactiviteiten, veiligheidsbrillen ...

Wenk: Veiligheidssystemen zoals vergrendelingen, gordels, aantal zitplaatsen respecteren, evenwicht, reddingsvesten, helmen ... Bij het fietsen in groep gebruiken de leerlingen een fluo-hesje en helm. Leerlingen controleren de veiligheid van de locatie zoals aanwezigheid van scherven, water in de omgeving, afsluitingen, obstakels, verkeer ... Voor heel wat activiteiten neem je het best contact op met de (lokale) preventieadviseur.

Wenk: Leerlingen leren in de lessen Lichamelijke opvoeding EHBO toepassen en levensreddend handelen in gesimuleerde situaties. (I-II-III-LiOp LPD 7) Deze handelingen moeten dus niet opnieuw aangeleerd worden. Je wijst leerlingen in het kader van ADL op het belang van EHBO en levensreddend handelen. Je kan in overleg met de leraar Lichamelijke opvoeding vanuit een casus m.b.t. begeleiding leerlingen attenderen op richtlijnen of bepaalde handelingen herhalen.

Wenk: Omgaan met een evacuatieplan komt ook in LPD 6 aan bod.

LPD 20 De leerlingen helpen een activiteit mee uitvoeren, rekening houdend met

- **verbale en non-verbale communicatie;**
- **efficiënt samenwerken.**

Wenk: De activiteiten worden gekozen in functie van haalbaarheid voor deze leerlingen. Je kan denken aan het begeleiden van de volgende aspecten:

- de activiteit of het programma voorstellen;
- de activiteit uitleggen of demonstreren;
- de apparatuur bedienen.

Wenk: De leerlingen volgen een stappenplan om iets uit te leggen, bv. [PRAATJE-PLAATJE-DAADJE](#): eerst vanuit een bestaande PPD, dan vanuit een activiteit zelf eentje maken en daarna zelf een PPD maken en uitleggen van een eenvoudige opdracht.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan de sfeer bij een activiteit, zowel door het inleven en inkleden in een thema zoals een inleidend verhaal, aangepaste verlichting, muziek, kostuum, attributen ... Leerlingen kunnen bij een aantal oefeningen motiveren en geruststellen.

Wenk: De leerlingen leren om hun communicatie steeds aan de doelgroep en activiteit aan te passen (zie ook LPD 19):

- instructies: kort en duidelijk;
- taalgebruik zelf: correcte taal gebruiken;

- stilstaan bij de eigen communicatie (verbaal en non-verbaal).

Wenk: Je besteedt voldoende aandacht aan het efficiënt samenwerken met medeleerlingen. Efficiënte samenwerking kan enkel indien ook de sfeer tijdens de opdracht goed zit.

LPD 21 De leerlingen reflecteren over het verloop en de uitvoering van de activiteiten.

Wenk: Reflecteren gebeurt in verschillende stappen en in functie van vooraf bepaalde doelen: vanuit de opdracht en zowel over het proces als over het resultaat. De leerlingen durven vragen stellen. Wanneer ze twijfelen leren ze om ondersteuning vragen. De leerling durven fouten, vergissingen, nalatigheden toegeven. Het is belangrijk dat dergelijke activiteiten in een veilige context gebeuren.

Wenk: Bij het uitvoeren van een volgende opdracht kan verwezen worden naar de werkpunten en is het goed dat ze een evolutie merken. Dit kan via heel eenvoudige werkvormen gebeuren.

LPD 22 De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem of een uitdaging door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden binnen de context van onthaal of recreatie.

Wenk: Dit leerplandoel kan je op een projectmatige manier realiseren. Het kan gaan om een probleem of uitdaging die kleinschalig is en aansluit bij de leefwereld van de leerlingen.

Wenk: Het is aangewezen om te vertrekken van een specifieke situatie. Leerlingen zetten kennis en vaardigheden in door creatief denken: ze bedenken mogelijke oplossingen, wegen ze tegenover elkaar af en maken keuzes. Stappenplannen kunnen dit proces ondersteunen. Een probleemoplossend proces verloopt systematisch, maar kan je niet voorstellen als een vast ritueel of recept.

Wenk: Je kan een informatierijke omgeving voorzien waarin leerlingen vlot inspiratie kunnen verzamelen. Het is waardevol om ook tussentijdse resultaten te bespreken. Leerlingen kunnen ook feedback aan elkaar geven.

Wenk: Goed gekozen problemen of uitdagingen kunnen spontaan aanleiding geven tot integratie van meerdere domeinen of disciplines. Voorbeelden van problemen en uitdagingen waarvoor een relatief eenvoudige (model)oplossing kan worden ontwikkeld:

Wenk: Je kan leerlingen oplossingen laten ontwerpen voor eenvoudige problemen vanuit verschillende doelgroepen, bv. bij het ontwikkelen van spel materiaal. (LPD K5)

Wenk: Bij het inrichten van een (kleine) ruimte (onthaalruimte, recreatieruimte) kunnen de leerlingen de ruimte opmeten, uittekenen en dan inschatten of berekenen wat er wel en niet in past of hoe de verschillende elementen het beste kunnen worden gepositioneerd.

Wenk: Vaak moet er rekening worden gehouden met lawaai(overlast). De leerlingen kunnen het geluidsniveau meten (decibelmeter) en op zoek gaan naar mogelijkheden om het lawaai te dempen.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan keuzes die leerlingen maakten bij het ontwerpen van een oplossing. Leerlingen kunnen die beargumenteren en hun denkproces

illustreeren: door foto's te nemen van deeloplossingen; documentatie te verzamelen; tekeningen, schema's, eenvoudige berekeningen te maken; een proefmodel samen te stellen ...

Wenk: De leerlingen ontwerpen een oplossing, maar hoeven die oplossing niet effectief te realiseren. De oplossing kan verschillende vormen aannemen en moet worden getest of geëvalueerd: een nieuwe of aangepaste werkwijze, een interventie, een technisch systeem (product, apparaat ...).

5 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Communicatieproducten

Een communicatieproduct is een schriftelijke, visuele of audiovisuele realisatie die tot doel heeft een boodschap over te brengen, bv. een affiche, een flyer, een mededeling, een reclamefilmje ...

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen of Sustainable Development Goals (SDG's): de Verenigde Naties keurde in 2015 zeventien doelstellingen en subdoelstellingen goed die mensen en landen moeten aanzetten tot actie in domeinen die van cruciaal belang zijn voor de mensheid en de planeet. De doelstellingen kunnen worden onderverdeeld in vijf thema's: mensen (people), planeet (planet), welvaart (prosperity), vrede (peace) en partnerschap (partnership). Meer informatie vind je op www.sdgs.be

Geografische hulpbronnen

Met geografische hulpbronnen worden bedoeld: kaart, atlas, satellietbeeld, luchtfoto, statisch bronnenmateriaal.

GIS-viewer

Een Geografisch Informatie Systeem (GIS) is een computerprogramma waarmee informatie in kaart kan worden gebracht. Voorbeelden van eenvoudige GIS-viewers: Google Earth, Google Maps, Google Street View.

Groepsdidactiek/spel didactiek

Spel didactiek: is de manier waarop een spel het best gegeven kan worden zodat het vlot loopt, leuk is en veilig kan plaatsvinden. Wanneer het misloopt, moet er bijgestuurd worden.

Groepsdidactiek: is de manier waarop je het best voor een groep staat en dat je deze het best leidt zodat de activiteit die er wordt gedaan vlot, veilig en in een leuke sfeer kan verlopen. De aanpak kan voor elke groep anders zijn. Wanneer het misloopt, moet er bijgestuurd worden.

Groepsdynamiek

Groepsdynamiek is de sfeer die zich afspeelt tussen meer dan twee personen. Dit wordt beïnvloed door het gedrag van de verschillende individuen en het proces waar ze mee bezig zijn. Het optreden van de groepsleider is belangrijk bij het vormen van deze sfeer, dynamiek.

HACCP

De afkorting voor **Hazard Analysis and Critical Control Points**, is een risico-inventarisatie voor voedingsmiddelen. De Nederlandse vertaling is: gevarenanalyse en kritische controlepunten. Bedrijven, maar ook scholen die zich bezighouden met de bereiding, verwerking, behandeling, verpakking, vervoer en distributie van levensmiddelen dienen hierdoor alle aspecten van het voortbrengingsproces te identificeren en op gevaren te analyseren.

Huisstijl

De **huisstijl** van een organisatie of bedrijf is de bewust gekozen wijze van presentatie naar buiten toe. In de enge definitie is een **huisstijl** de visuele identiteit van een organisatie (logo's, kleur, typografie, opmaak, bedrijfskledij ...). Ruimer gaat het ook over gedrag en communicatie.

Klantvriendelijkheid

Klantvriendelijk handelen vooronderstelt het inzetten van sociale en communicatieve vaardigheden in de relatie met een klant. In de eerste graad en in de algemene vorming 2de graad oefenen leerlingen sociale en communicatieve vaardigheden in relatie tot medeleerlingen, leraren... (anderen). Het klantvriendelijk zijn kan ook aspecten m.b.t. het commercieel handelen omvatten.

Organigram of organisatieschema

Een afbeelding of schema van een organisatiestructuur van een onderneming; Een dergelijk schema brengt in kaart uit hoeveel verschillende afdelingen een organisatie bestaat (eventueel wie het hoofd is en wie de medewerkers zijn), en in welke hiërarchische verhouding de afdelingen en medewerkers ten opzichte van elkaar staan.

Organisatiecultuur

Onder 'organisatiecultuur' van een bedrijf verstaan we de fundamentele waarden en normen van dat bedrijf die zelden expliciet gedefinieerd zijn. Die komen altijd tot uiting in de uitstraling van het bedrijf en het gedrag en de overtuiging van alle werknemers. Aspecten van organisatiecultuur zijn: vestimentaire code, sociale voordelen, organisatie van de werkplek en werkuren, managementstijl, vitaliteit van het bedrijf ...

PRAATJE-PLAATJE-DAADJE

Eerst doe je de uitleg van de activiteit: wat gaan we doen, wat is het doel, hoe gaat het verlopen, wat zijn regels, zijn er nog vragen?... (=PRAATJE), dan doe je een demonstratie: je toont wat er moet gebeuren of laat voorbeeld zien (=PLAATJE). Als er geen vragen zijn dan kan de activiteit beginnen (= DAADJE).

Recreatie

De activiteiten van mensen die gericht zijn op fysieke en geestelijke ontspanning en die plaatsvinden binnen de vrije tijd en in de nabije woonomgeving.

Toerisme

Een tijdelijk verblijf in een andere omgeving dan de normale woonomgeving, gedurende een langere periode en dit als ontspanning of voor zakelijke bedoelingen.

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

6.1 Infrastructuur

Een multifunctioneel lokaal waar de sfeer van de studierichting wordt uitgestraald en

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om de verschillende werkvormen te organiseren:
 - leerlingen moeten kunnen onthalen, lokaal inrichten, sporten en spelvormen uittesten, lawaai maken zonder anderen te storen, muzische activiteiten uitvoeren. Hiervoor is de nodige (buiten)ruimte en flexibiliteit qua inrichting noodzakelijk. Een lokaal dat idealiter gelijkvloers en wat afgescheiden van leslokalen gelegen is zodat de klassen eronder niet gestoord worden bij elke bewegings- of muzische activiteit;
 - voor verschillende opstellingen. De herschikking van de tafels en stoelen moet snel en gemakkelijk kunnen verlopen;
 - om voldoende didactisch materiaal te kunnen opbergen: de nodige opbergruimte in of nabij het vaklokaal die steeds toegankelijk is voor de leerlingen zonder andere lessen te moeten storen. In deze richting wordt met heel wat middelen en materialen gewerkt. In het kader van duurzaamheid is het nodig dat deze goed kunnen worden opgeborgen en hergebruikt.
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend) beeld kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven; speaker voor bv. filmpjes, muziek, opnames van oefeningen;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
- met prikborden, magneetborden en magneten, multifunctionele ophangmogelijkheden om de sfeer van 'Onthaal en recreatie' uit te stralen.

6.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

- Muur met de nodige panelen of bekleding waar leerlingen kunnen op of aan bevestigen + bevestigingsmaterialen.
- Ladder om veilig in de hoogte te kunnen werken.
- Meubilair dat flexibel en gemakkelijk verplaatsbaar is volgens de activiteit.
- Kasten en wanden waar materiaal kan worden opgeborgen en/of gepresenteerd worden.
- Mogelijkheid om taken aan de balie te simuleren met een standaard telefoontoestel.
- Kaartmateriaal (fiets- en wandelkaarten) en digitale geografische hulpmiddelen en GIS-viewers.
- Een verplaatsbare muziekinstallatie die kan aangesloten worden met behulp van moderne devices (bv. via bluetooth, met smartphone of computer). Het nodige aansluitingsmateriaal waarmee veilig gewerkt kan worden.
- De bijhorende gebruiksaanwijzingen en instructiefiches (in samenspraak met de preventieadviseur).
- Gepast onderhoudsmateriaal voor lokaal en materialen.

6.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- Voor elke werkende leerling een computer of electronic device met internetmogelijkheid
- Materialen om diverse activiteiten uit te voeren: dit wordt bepaald door de vakgroep die op voorhand beslist welke activiteiten zullen worden uitgevoerd:
 - basis sport- en spelmateriaal;
 - basis knutselmateriaal (verfgerief, scharen, tekenpapier, nietjesmachine, lijmpistool...);
 - basis decoratiematerialen;
 - basis gereedschappen (hamer, schroevendraaier, tang);
 - basis verkleedkledij en accessoires.
- Dit kan aangevuld worden met middelen en materialen die de leerlingen zelf meebrengen zoals kosteloze en herbruikbare materialen.
- Geschikte kledij voor de verschillende activiteiten, bv. regenkledij, goede schoenen, schorten...
- Fiets met helm: indien de leerling dit zelf niet heeft of niet kan voorzien, dan onderzoekt de school op welke manier dat ter beschikking kan gesteld worden (bv. zelf aankopen, huren, al dan niet tegen kostprijs).

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken

Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de minimumdoelen (MD) en de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen en doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
1	BK 02; BK 03; BK 04
2+	-
3	BK 01
4	BK b
5	BK 01; BK 08; BK a, BK e; BK f; BK j
6	BK 08
7	BK 06
8	BK 06
9	BK 08
10	BK 05; BK d
11	BK 07
12	BK 07
13+	-
14	BK 10
15	BK 09
16	BK g; BK h; BK i; BK m
17	BK 04; BK 10; BK k; BK n
18	BK 12
19	BK 04; BK k
20	BK 01; BK 11; BK a; BK l
21	BK 02
22	MD 06.14

8.2 Minimumdoelen basisvorming

MD 06.14

De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden.

Voetnoot:

Rekening houdend met concepten van de tweede graad en de context waarin dit minimumdoel aan bod komt.

8.3 Doelen die leiden naar de beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen voeren eenvoudige administratieve handelingen uit.
6. De leerlingen verwerven informatie rond het aanbod en activiteiten van bedrijven en organisaties.
7. De leerlingen richten een kleine onthaalruimte in, decoreren die volgens richtlijnen en plaatsen de nodige informatie.
8. De leerlingen onthalen bezoekers: verwelkomen, registreren, informeren, helpen, doorverwijzen, afscheid nemen.
9. De leerlingen begeleiden bezoekers naar een locatie/bestemming.
10. De leerlingen zetten eenvoudige apparatuur en courant materiaal klaar, sluiten het aan en testen het volgens een draaiboek.
11. De leerlingen helpen een activiteit van beperkte duur mee uitvoeren.
12. De leerlingen voeren basisonderhoud en kleine herstellingen uit volgens richtlijnen voor en na de activiteit.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

- a. Communicatietechnieken
- b. Culturele eigenheid van diverse doelgroepen
- d. Kantoorsoftware
- e. Principes van klantvriendelijkheid
- f. Regels voor het onthaal
- g. Spel- en groepsdidactiek
- h. Technieken van handvaardigheid (knippen, schilderen, schroeven ...)
- i. Technieken voor lichaamsexpressie
- j. Typologie van klanten, bezoekers of consumenten
- k. Veiligheidsrichtlijnen
- l. Verbale en non-verbale communicatie
- m. Verschillende ontspanningsactiviteiten
- n. Werking van audiovisuele apparatuur
- o. Zakelijke omgangsvormen

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang met de eerste graad	7
2.2	Samenhang in de tweede graad	7
2.2.1	Samenhang binnen de studierichting Onthaal en recreatie	7
2.2.2	Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit	7
2.2.3	Samenhang over de finaliteiten heen	7
2.3	Plaats in de lessentabel	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Onthaal en recreatie en het vormingsconcept	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Opbouw	9
3.4	Leerlijnen.....	9
3.4.1	Samenhang met de eerste graad	9
3.4.2	Samenhang in de tweede graad	9
3.4.3	Samenhang met de derde graad.....	10
3.5	Aandachtspunten	10
3.6	Leerplanpagina.....	11
4	Leerplandoelen	11
4.1	Onthaal.....	12
4.1.1	Aspecten van onthaalfuncties.....	12
4.1.2	Bezoekers onthalen.....	13
4.1.3	Bezoekers informeren	15
4.1.4	De onthaalruimte inrichten.....	16
4.2	Recreatie	17
4.2.1	De recreatieve sector	17
4.2.2	Activiteiten voorbereiden	18
4.2.3	Apparatuur en infrastructuur.....	21

4.2.4	Activiteiten ondersteunen	22
5	Lexicon	25
6	Basisuitrusting	26
6.1	Infrastructuur	27
6.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	27
6.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	28
7	Glossarium.....	28
8	Concordantie	30
8.1	Concordantietabel.....	30
8.2	Minimumdoelen basisvorming	31
8.3	Doelen die leiden naar de beroepskwalificaties	31

